

Suurhuopalahti (Storhoplax) muinaisjännösrekisterin tunnus: 1000001888

Kohteen tyyppi: Historiallinen kylänpaikka

Esitutkimus/koekaivaus 14.-21.5.2012

Kenttäyöjohtajan nimi ja puhelinnumero: FM Satu Koivisto, 040 128 6294

Museovirasto **ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT**

Tontti 49-51-36-1 Espoon Perkkaanpuistossa sijaitsee osittain Suurhuopalahden keskiaikaisen kylätontin alueella, joka on määritetty Museoviraston vuonna 2005 Espoon eteläosien historiallisen ajan kylänpaikkojen yleiskaavainventoinnissa luultavasti säilyneeksi alueeksi. Raportissa todetaan, että inventoinnin muinaisjännösrajaus on vain suuntaa-antava ja kohteiden tarkan laajuuden ja säilyneisyyden rajaaminen vaatii maankäytön muuttuessa koekaivauksia. Erityisesti historiallisen ajan kylien kulttuurikerrokset ovat ohuita ja niiden löytömäärät huomattavasti kaupunkikerrostumia vähäisempiä, joten niiden havainnointi inventoinnissa on vaikeampaa.

Storhoplax on ollut suuri kylä 1500-luvulla. 1600-luvulla koko kylä Skeitensia eli Bergansia (nyk. Perkkaa) lukuun ottamatta liitettiin Albergan säteriin. Kylän taloista pääosa on sijainnut Kehä I:n itäpuolella, nykyisen Omnia ammattioppilaitoksen alueella sekä sen luoteispuolella Perkkaalla. Kylätontti rajautui lännessä Kehä I:een, etelässä Everstinkatuun ja idässä Majurinkatuun. Storhoplaxin vanha suurkylä oli nimistöhistorian perusteella alunperin suomalainen. Ilmeisesti näissä kylissä on ollut suomalaista asutusta jo ennen ruotsalaista uudisasutusta. Vanhimmat kartat alueelta ovat vuosilta 1691, 1734, 1750 ja 1763/1773.

Perkkaanpuiston tutkimusalueen sijainti vuoden 1775 kartalla (Hagström 1775).

Espoon kaupunki suunnittelee Perkkaanpuiston tontille siirtokelpoisen päiväkodin rakentamista. Paikalla tehtiin arkeologisia koetutkimuksia 14.-21.5.2012 historiallisen kylänpaikan säilyneiden osien selvittämiseksi. Koetutkimusten Storhoplaxin kylätontilla tavoitteena oli selvittää, onko puistomaisella alueella säilynyt historiallisen ajan rakenteita, kuten talonpohjia, uuninperustuksia, kaivoja, hautoja tai tienpohjia. Tarkoituksena oli myös selvittää vuoden 2005 inventointia tarkemmin arkeologisten jännösten luonnetta, ajoitusta, laajuutta, laatua ja säilyneisyyttä. Koetutkimuksiin sisältyi arkistoseelvitys ja historiallisen ajan kartta-aineiston läpikäyminen, rakennettavan alueen maatutkaus (Geosto Oy) sekä maatutkauksessa havaittujen anomalioiden paljastaminen koekaivauksin kaivinkonetta apuna käyttäen. Vasta koetutkimusten tulosten perusteella oli mahdollista arvioida alueen jatkotutkimustarvetta, varsinaisten kaivausten kestoa, henkilömäärää ja muuta resursointia.

Ennen koetutkimuksia tontille laadittiin tutkimuskoordinaatisto, joka sidottiin valtakunnalliseen koordinaattijärjestelmään (ETRS TM35FIN) sekä tilaajan käyttämään Espoon kaupungin koordinaatistoon.

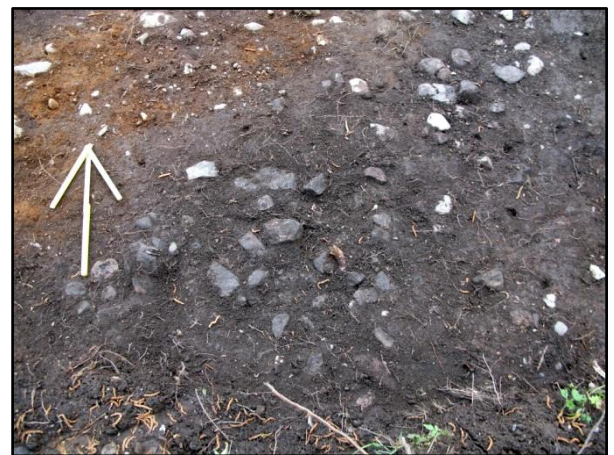
Maatutkaluotauksessa pyrittiin selvittämään maanalaisia rakenteita ja muita historiallisen ajan asutukseen liittyviä ilmiöitä koekaivausalueiden kohdentamiseksi. Mittaukset tehtiin alueella 1 m linjavälillä jatkuvana sähkömagneettisen heijastuskentän mittauksena 9.5.2012 (Geosto Oy). Anomaliaita esiintyi runsaasti kohteessa ja siinä määrin koko alueella, että oli vaikea osoittaa selkeitä rajattavia kaivukohteita.

Arkeologisella koetutkimusviikolla 14.-21.5.2012 alueesta laadittiin yleiskartta takymetrin ja VRS-GPS:n avulla. Maatutka-anomalioiden luonnetta ja laajuutta selvitettiin koekaivauksin lapioin sekä pienikokoisen kaivinkoneen avustamana. Suurin osa maatutka-anomaliaista osoittautui luontaisiksi, mm. suuriksi maakiviksi tai myöhemmän asutustoiminnan tontilla jälkeensä jättämiksi ilmiöiksi. Kaikki avatut koekaivausalueet dokumentoitiin mittaamalla ja valokuvaamalla. Tontin keskiosasta, metsäiseltä kumpareelta löytyi kuitenkin kivirakenne, joka osoittautui koetutkimuksissa mielenkiintoiseksi.

Rakennettavalle tontille kaivettiin koneellisesti pitkiä koeojia säilyneiden historiallisen ajan rakenteiden paljastamiseksi. Kuva: Satu Koivisto MV/ARKE.

Palaneiden kivien keskittymästä ja sen läheisyyteen kaivetuista koekuopista saatiin talteen runsaasti punasavikeramiikkaa, liitupiipun pesäkatkelma, tiilenkappaleita ja taottua rautaesineistöä. Kyseessä lienee Perkkäänpuiston tontilla 1600-luvulla sijainneen rakennuksen uuninjäännös. Löydetyt rakenteet kaivettiin esiin ainoastaan niiden laajuuden ja luonteen selvittämiseksi ja jätettiin paikalleen peitettynä varsinaisia tutkimuksia varten. Tumman, palaneen maakerroksen paksuutta selvitettiin koepistolla ja kulttuurikerros osoittautui kivirakenteen reunalla ainakin 40-50 cm paksuksi. Löytömäärästä ja löytöaineiston luonteesta pyrittiin saamaan käsitys varsinaisten kaivausten resurssien määrittämiseksi. Kiinteät rakenteet dokumentoitiin piirtämällä, valokuvaamalla ja mittaamalla ne takymetrin avulla paikoilleen. Rakenteiden paljastamisen yhteydessä talteen saadut löydöt mitattiin myös paikoilleen ja otettiin talteen. Alueen luonteen ja laajuuden määrittämiseksi kaivettiin myös lapioin ja kaivauslastan avulla koekuoppia rakennettavalle alueelle kulttuurikerroksen laajuuden ja paksuuden selvittämiseksi. Esiin kaivetut rakenteet peitettiin suodatinkankaalla ja maakerroksilla koetutkimusviikon päättyessä. Infotaulut ja lippusiimalla rajatut alueet ovat myös välttämättömät vilkkaana läpikulkualueena käytetyn paikan säilymisen turvaamiseksi tutkimusten välillä.

Palaneista kivistä ja tummasta nokimaasta muodostunut rakenne ajoittuu löytöaineistonsa perusteella ainakin 1600-luvulle. Kuva: Satu Koivisto MV/ARKE.

Arviomme mukaan löydetyt rakenteet jatkotutkimus on mahdollista suorittaa kahden viikon kenttätyönä kuuden henkilön voimin (kaivauksenjohtaja, piirtäjä, tutkimusavustaja ja kolme kaivausapulaista). Koneellisesti avattavan alueen laajuudeksi tulisi noin 200 m². Kulttuurikerros kivirakenteen alueella on noin puolen metrin paksuinen. Kaivaus kannattaisi toteuttaa yksikkökaivauksena, jolloin havaitut rakenteet ja

niihin liittyvät yksiköt saataisiin tutkittua kahden viikon määräajassa. Jos avattavalta alueelta tavataan varhaisempia, esim. keskiaikaisia rakenteita, asiasta ollaan heti yhteydessä tilaajan ja Museoviraston Kulttuuriympäristön suojelu (KYS) -osaston kanssa tutkimusten uudelleenarviointia varten.

Alustavista koetutkimustuloksista informoitiin tilaajaa kenttätöviikon lopulla, jolloin tontilla järjestettiin katselmus (kts. Veli-Pekka Suhosen Museovirasto/Kulttuuriympäristön suojelu -osastolta muistio 21.5.2012). Tutkimusalue sijaitsee hyvin kaupunkimaisessa ympäristössä ja sen läpi kulkee tiheässä käytössä oleva polku. Ammattioppilaitoksen opiskelijat ja läheisten leikkipuistojen käyttäjät kulkevat alueella päivittäin. Katselmuksessa 21.5. tilaajan ja Museoviraston edustajien kesken sovittiin koekaivausalueiden täytöstä Museoviraston toimesta. Täyttö tapahtuu 30.5. allekirjoittaneen valvonnassa.

Helsingissä 28.5.2012

Satu Koivisto

Kts. artikkeli Länsiväylässä 24.5.2012 <http://www.lansivayla.fi/artikkeli/109912-perkkaalla-kaivettiin-historiaa-esiin>

Löytöaineistoa Perkkaanpuiston arkeologisista koetutkimuksista. Vasemmalla liitupiipun pesäkatkelma, jonka reunalla on kaiverruskoristelua. Oikealla lasitettua punasavikeramiikkaa, joka tyylinsä puolesta on ajoitettavissa 1600-luvulle. Kuvat: Satu Koivisto MV/ARKE.

Seuraava sivu: Alustavaa mittausdataa tutkimusalueelta ETRS TM35FIN-projektiossa. Jatkotutkimuksia vaativa alue tontin keskiosassa merkitty punaisella. Kartoitus: MV/ARKE.

1:n 1 cm - 3,461 m

